

11. Pro zatverdzhennia formy sertyfikatu na pravo na zemelnu chastku (pai) i zrazka Knyhy reiestratsii sertyfikativ na pravo na zemelnu chastku (pai) : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. [On approval of the form of the certificate on the right to the land share (share) and the sample Book of registration of certificates for the right to the land share (share) : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine.] (1995, October, 12) № 801-95-p. [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/801-95-p>. — Nazva z ekranu. [in Ukrainian].

12. Pro derzhavnu reyestratsiyu rechovykh prav na nerukhome mayno ta yikh obtyazhen' : Zakon Ukrainy. [About the state registration of real rights to real estate and their encumbrances : Law of Ukraine] (2004, July, 01) No. 1952-IV. *Holos Ukrainy - Voice of Ukraine*. — vid 03.08.2004. No. 142. [in Ukrainian].

13. Pro derzhavnu reyestratsiyu rechovykh prav na nerukhome mayno ta yikh obtyazhen' : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [About the state registration of real rights to real estate and their encumbrances : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] (2015, December, 25). No. 1127. *Uriadovui kurier - Government courier*. — 246. [in Ukrainian].

14. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo vyrishennia pytan kolektyvnoi vlasnosti na zemliu, udoskonalennia pravyl zemlekorystuvannia u masyvakh zemel silskohospodarskoho pryxnachennia, zapobihannia reiderstvu ta stymuliuvannia zroshennia v Ukraini : Zakon Ukrainy [On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine Concerning the Issue of Collective Land Ownership, Improvement of Land Use Rules in Agricultural Land, Prevention of Raiding and Encouragement of Irrigation in Ukraine : Law of Ukraine] (2018, July, 10) No. 2498-VIII. *Uriadovui kurier - Government courier*. — 158. [in Ukrainian].

Інформація про автора

ГАВІНСЬКА Олена Андріївна – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права, Вінницький національний аграрний університет (21000, м. Вінниця, бульвар Свободи, 8/25, e-mail: Alyonagaleta@gmail.com).

HAVINSKA Elena – Candidate of Law Sciences, Senior Lecturer of the Department of Law, Vinnytsia National Agrarian University (21000, Vinnitsa, 8/25 Svobody Boulevard, e-mail: Alyonagaleta@gmail.com).

ГАВИНСКАЯ Елена Андреевна – кандидат юридических наук, старший преподаватель кафедры права, Винницкий национальный аграрный университет (21000, г. Винница, бульвар Свободы, 8/25, e-mail: Alyonagaleta@gmail.com).

УДК: 342.6: 631.11

DOI: 10.37128/2411-4413-2019-9-17

**ОРГАНИ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ,
ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ НАГЛЯД ТА
КОНТРОЛЬ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ©**

МАНЬГОРА Т.В.,
кандидат юридичних наук,
старший викладач
кафедри права
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

При дослідженні державного регулювання сільського господарства виникає питання щодо ролі органів державної влади у цьому процесі. При цьому актуальними є і безпосередня участь органів державної влади у процесі управління агропромисловим комплексом і участь держави як власника сільськогосподарських підприємств, заснованих на державній власності, у сільськогосподарському виробництві, а також непряме регулювання. Останнє полягає у виключенні прямого впливу на безпосередньо аграрне виробництво і ринок, розробленні і нормативному закріпленні певних правил доступу на ринок та проведенні діяльності у сфері аграрного виробництва.

Дано поняття органи спеціальної компетенції – це спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади та їх підрозділи на місцях, які реалізують функції управління в галузі охорони здоров'я, захисту прав споживачів, стандартизації, метрології та сертифікації, ветеринарної медицини, карантину рослин.

Визначено основні проблемами й перспективами розвитку системи спеціальних органів, що здійснюють нагляд та контроль сільського господарства.

Ключові слова: державні органи, органи спеціальної компетенції, нагляд та контроль сільського господарства, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державна екологічна інспекція, Державне агентство рибного господарства України.

Літ. 23.

ORGANS OF THE SPECIAL COMPETENCE, THAT CARRY OUT SUPERVISION AND CONTROL OF AGRICULTURE

MANGORA Tamila,
Candidate of Law Sciences
Seniora Lecturer
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

At research of government control of agriculture there is a question in relation to the role of public authorities in this process. It is a direct participation of public authorities in the process of management in Agro industrial complex, and the participation of the state as a proprietor of the agricultural enterprises based on a public domain, in an agricultural production, and also indirect adjusting. The last neither consists in the exception of direct influence on a directly agrarian production and market, developed in nor mated fixing of certain rules of access to the market and realization of activity in the field of an agrarian production.

A concept is given organs of the special competence – it central executive bodies and their subdividing into places that realize management functions in industry of health protection of consumer's standardization Metrologic and certification veterinary medicine quarantine of plants are specially authorized

Certainly basic problems and prospects of development of the system of the special organs that carry out a supervision and control of agriculture

Key words: public organs, organs of the special competence, supervision and control of agriculture, Government service of Ukraine on questions a geodesy, cartography and cadastre, Government service of Ukraine on questions the unconcern of foods and defense of consumers, State ecological inspection.

Lit.: 23.

ОРГАНЫ СПЕЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ, КОТОРЫЕ ОСУЩЕСТВЛЯЮТ НАДЗОР И КОНТРОЛЬ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

МАНЬГОРА Т.В.,
кандидат юридических наук,
старший преподаватель
кафедры права
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

При исследовании государственного регулирования сельского хозяйства возникает вопрос относительно роли органов государственной власти в данном процессе. При этом актуальным является и непосредственное участие органов государственной власти в процессе управления АПК, и участие государства как владельца сельскохозяйственных предприятий, основанных на государственной собственности, в сельскохозяйственном производстве, а также не прямое регулирование. Последнее заключается в исключении прямого влияния на непосредственно аграрное производство и рынок, разработке и нормативном закреплении определенных правил доступа на рынок и проведении деятельности в сфере аграрного производства.

Дано поняття органи спеціальної компетенції – это специально уполномоченные центральные органы исполнительной власти и их подразделения на местах, которые реализовывают функции управления в отрасли здравоохранения, защиты прав потребителей, стандартизации, метрологии и сертификации, ветеринарной медицины, карантина растений.

Определено основные проблемы и перспективы развития системы специальных органов, которые осуществляют надзор и контроль сельского хозяйства.

Ключевые слова: государственные органы, органы специальной компетенции, надзор и контроль сельского хозяйства, Государственная служба Украины по вопросам геодезии, картографии кадастра, Государственная служба Украины по вопросам безопасности пищевых продуктов и защиты потребителей, Государственная экологическая инспекция.

Лит.: 23.

Постановка проблеми. Розвиток України як демократичної держави, формування ринкових відносин, участь її у зовнішньоекономічній діяльності, потребують контролю у сільському господарстві з боку держави.

Останнім часом акцентується увага на дослідженні проблеми контролю, який, в свою чергу, не обмежується заходами щодо перевірки відповідності певної системи наперед заданим параметрам.

Відсутність відповідного державного контролю стає причиною неефективного використання ресурсів, зловживання монополієм становисем, вчинення правопорушень та злочинів у сфері господарської діяльності. Державний контроль здійснюють визначені законодавством органи, реформування яких відбувається на даному етапі.

В аграрно-промисловому комплексі України такі проблеми є актуальними, що обумовлено оптимізацією системи органів виконавчої влади, ліквідацією одних та появою нових контролюючих органів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблеми щодо державного контролю у сільському господарстві займалися такі вчені, як В.Б. Авер'янов, В.Х. Адіхова, О.Ф. Андрійко, І.В. Арістова, Д.Н. Бахрар, А.І. Берлач, Ю.П. Битяк, В.М. Гарущак, С.Т. Гончарук, І.С. Іванової, Т.С. Кичилук, Т.О. Коломієць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, М.Ю. Кравчук, О.В. Кузьменко, В.І. Курило, О.О. Майданник, В.В. Ладиченко, В.С. Литовченко, І.Ю. Ломакіна, Р.С. Мельник, Н.Р. Нижник, В.І. Оліфер, Н.В. Хорошак, В.К. Шкарупа, В.З. Янчук та інші.

На рівні дисертаційних робіт частково проблеми нагляду та контролю досліджували І.Ю. Ломакіна «Державне регулювання сільського господарства в Україні» [1] Т.С. Кичилук «Державний контроль за використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення» [2] та М.Ю. Кравчук «Державний контроль у сільському господарстві» [3]. В.С. Литовченко в статті «Суб'єкти державного контролю в агропромисловому комплексі України» досліджує оптимізацію системи органів виконавчої влади та посилення ролі аграрного сектору в процесі розвитку української економіки [4]. Г.С. Іванова аналізує адміністративно-правову характеристику суб'єктів адміністративно-правового регулювання агропромислового комплексу України [5]. Але реформування у сфері нагляду та контролю сільського господарства потребують проведення нового дослідження органів спеціальної компетенції, які здійснюють нагляд і контроль сільського господарства.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є дослідження структури органів спеціальної компетенції, які здійснюють нагляд та контроль сільського господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державно-правове регулювання агропромисловим комплексом, крім функцій управління, передбачає здійснення органами державного управління, державного контролю за додержанням аграрного законодавства всіма аграрними товаровиробниками.

Органи виконавчої влади залежно від обсягу і характеру компетенцій поділяють на: органи загальної компетенції, органи галузевої компетенції, органи спеціальної (функціональної) компетенції, органи предметної компетенції [6, с. 75].

Органами загальної компетенції, які здійснюють державне регулювання сільського господарства є: Верховна Рада України, Президент, Кабінет Міністрів України. Основна регулятивна функція цих органів правотворча.

Органами функціональної компетенції – Міністерства, Національний банк України, Антимонопольний комітет, які створюють правовий режим для всіх суб'єктів, у тому числі і для сільськогосподарських.

Органами галузевої компетенції є Міністерство аграрної політики та продовольства України та його органи на місцях.

Система органів, що здійснюють державно-правове регулювання сільського господарства, включає два рівні: державні органи загальної компетенції та органи спеціальної компетенції.

Державні органи загальної компетенції:

Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, обласні державні адміністрації.

Органи спеціальної компетенції – це спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади та їх підрозділи на місцях, які реалізують функції управління в галузі охорони здоров'я, захисту прав споживачів, стандартизації, метрології та сертифікації, ветеринарної медицини, карантину рослин.

До органів спеціальної компетенції відносяться: Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державна екологічна інспекція, Державне агентство лісових ресурсів, Державне агентство рибного господарства України.

Адміністративна реформа змінює систему органів виконавчої влади в тому числі щодо нагляду та контролю сільського господарства. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 р. № 442 Державну інспекцію сільського господарства було ліквідовано [7].

Державну інспекцію сільського господарства було ліквідовано, поклавши функції із здійснення реєстрації та обліку машин, державного нагляду (контролю) в частині експлуатації та технічного стану машин, функції із здійснення сертифікації насіння і садивного матеріалу, державного нагляду (контролю) у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва, здійснення державного контролю за якістю зерна та продуктів його переробки; здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованого організму у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності; здійснення радіаційного контролю за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування – на Державну службу з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, функції із здійснення державного нагляду (контролю) в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності, родючості ґрунтів – на Державну службу з питань геодезії, картографії та кадастру [7].

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України Про ліквідацію територіальних органів Державної інспекції сільського господарства від 30 червня 2015 р. було ліквідовано як юридичні особи публічного права територіальні органи Державної інспекції сільського господарства, які продовжують виконання своїх функцій і повноважень до їх передачі органам виконавчої влади [8].

Після ліквідації Державної інспекції сільського господарства було внесено зміни до чинних нормативних актів України.

На думку В.С. Литовченко, державний контроль у сільському господарстві України повинен доповнюватися системою засобів громадського контролю, до якої необхідно віднести діяльність громадських рад при органах державної влади (зокрема, при Міністерстві аграрної політики та продовольства України), громадських інспекторів, проведення громадських експертиз щодо якості сільськогосподарської продукції, незалежну сертифікацію виробництва товарів та самої продукції агропромислового комплексу України. Тому надзвичайно важливим є прийняття Закону України «Про громадський контроль» та внесення відповідних змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [4, с. 124].

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства і який реалізує державну політику у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів [9].

Основними завданнями Держгеокадастру є:

1) реалізація державної політики у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності, родючості ґрунтів;

2) надання адміністративних послуг згідно із законом у відповідній сфері;

3) внесення на розгляд Міністра аграрної політики та продовольства пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів [9].

У 2018 році робота Держгеокадастру була зосереджена на виконанні таких пріоритетних напрямів: децентралізація земельних відносин, в рамках якої здійснювалася передача державних сільськогосподарських земель у комунальну власність об'єднаних територіальних громад; цифровізація земельних відносин, зокрема розробка та запуск порталу нормативної грошової оцінки (НГО) земель сільськогосподарського призначення, проведення електронних земельних торгів, розвиток сучасного цифрового земельного кадастру та електронних сервісів Держгеокадастру; ефективний контроль за використанням земель [10].

Важливим суб'єктом державного контролю в агропромисловому комплексі України є Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба).

Держпродспоживслужба увібрала в себе повноваження Державної ветеринарної та фітосанітарної служби, Державної інспекції з питань захисту прав споживачів, Державної санітарно-епідеміологічної служби, а також частину функцій Державної інспекції сільського господарства [11].

Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства та який реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення, метрологічного нагляду, ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу), реєстрації та обліку машин в агропромисловому комплексі, державного нагляду (контролю) у сфері агропромислового комплексу, державного нагляду (контролю) у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва, державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і рекламу в цій сфері, за якістю зерна та продуктів його переробки, державного нагляду (контролю) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованого організму у відкритих системах на підприємствах, в установах та організаціях агропромислового комплексу незалежно від їх підпорядкування і форми власності, здійснення радіаційного контролю за рівнем радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції і продуктів харчування [11].

Інтеграційні європейські процеси в сільському господарстві зумовлені підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2014 р. Україна стала однією з п'яти найбільших країн-експортерів сільськогосподарської продукції до ЄС. Такі дані оприлюднила Єврокомісія у дослідженні щодо стану торгівлі аграрною продукцією у період з листопада 2017 року до жовтня 2018 року, тому роль Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів на сучасному етапі є надзвичайно важливою.

Гармонізація законодавства України щодо контролю та нагляду за забезпеченням якості та безпеки харчових продуктів відповідно європейських стандартів – складний процес, який потребує співпраці державних органів та виробників сільськогосподарської продукції з урахуванням європейських орієнтирів та рекомендацій. Протягом 2015 р. по теперішній час

зроблено важливі кроки щодо адаптації українського законодавства в сфері забезпечення якості та безпеки харчових продуктів до законодавства ЄС. Були прийняті такі Закони України «Про побічні продукти тваринного походження, що не призначені для споживання людиною» від 20.09.2016 р. [12], «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» від 18.05.2017 р. [13], «Про безпечність та гігієну кормів» від 21.12.2017 р. [14], «Про основні принципи та вимоги органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10.07.2018 р. (введення і дію відбудеться 02.08.2019 р.), Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» від 06.12.2018 р. (введення в дію відбудеться 06.08.2019 р.), крім того були внесені зміни до чинних нормативно-правових актів: Митного кодексу України, Законів України: «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23.12.1997 р. [15], «Про ветеринарну медицину» від 25.06.1992 р., «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 р. [16], та інших виданих відповідно до нормативно-правових актів, що дало можливість запровадити європейську модель забезпечення безпеки харчових продуктів, яка побудована на принципі «від лану до столу».

Заходи пов'язані з імплементацією європейського законодавства в цій сфері потребують узгодження дій Верховної ради, Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство екології України, їх органи на місцевому рівні для того, щоб виконати зобов'язання передбачені Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Не менш важливим суб'єктом державного контролю в агропромисловому комплексі України є Державна екологічна інспекція України, яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів і який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів положення.

Основними завданнями Держекоінспекції є:

1) реалізація державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;

2) здійснення у межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, зокрема, щодо:

- охорони земель, надр;
- екологічної та радіаційної безпеки;
- охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- охорони, захисту, використання і відтворення лісів;
- збереження, відтворення і невиснажливого використання біологічного та ландшафтного різноманіття;
- раціонального використання, відтворення і охорони об'єктів тваринного та рослинного світу;
- ведення мисливського господарства та здійснення полювання;
- охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів;
- охорони атмосферного повітря;
- формування, збереження і використання екологічної мережі;
- стану навколишнього природного середовища;
- поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами;

– здійснення заходів біологічної і генетичної безпеки стосовно біологічних об'єктів природного середовища під час створення, дослідження та практичного використання генетично модифікованих організмів у відкритій системі;

3) внесення на розгляд Міністра екології та природних ресурсів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів [17].

В 2018 році пріоритетним завданням для роботи Держекоінспекції була реалізація Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616-р та втілення можливих запланованих заходів [18].

«Значним кроком у впровадженні реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища є розробка проекту Закону України «Про Державну природоохоронну службу України», яким передбачено створення Державної природоохоронної служби України та надання повноважень службі. Проект Закону у листопаді внесено до Верховної Ради України (реєстр. №9336) групою народних депутатів України А. Дирівим та іншими» [19].

Також розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів» та проект наказу Мінприроди «Про внесення змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» та перешкод, що часто виникають на цьому шляху.

Метою прийняття цих проектів нормативно-правових актів є удосконалення державної системи екологічного моніторингу та спрощення системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Протягом 2019-2020 рр. Концепцією реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні передбачаються такі заходи:

- створити та запровадити оновлену систему державного моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- розробити та впровадити нові екологічні стандарти та норми;
- запровадити фінансову гарантію екологічної відповідальності [18].

Отже, реалізація Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні вдосконалив організацію нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства.

Державне агентство рибного господарства України (Держрибагенство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства і який реалізує державну політику у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства.

Основними завданнями Держрибагенства є:

1) реалізація державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства;

2) внесення на розгляд Міністра аграрної політики та продовольства пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства [20].

Державним агентством рибного господарства України проведено комплексний аналіз сучасного стану рибного господарства України, за результатами якого розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку рибного господарства України на період до 2023 року». Схвалення Стратегії дасть змогу визначити основні завдання інтенсифікації розвитку рибного господарства, на основі яких буде розроблено план заходів з їх реалізації, що дозволить збільшити виробництво і споживання вітчизняної риби та рибної продукції населенням України [21].

Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства і який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.

Основними завданнями Держлісагенства є:

1) реалізація державної політики у сфері лісового та мисливського господарства;
2) внесення на розгляд Міністра аграрної політики та продовольства пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері лісового та мисливського господарства [22].

Основні пріоритети роботи у 2019 році, серед них:

- створення фонду розвитку лісового господарства України, який передбачений і в Указі Президента України;

- початок проведення Національної інвентаризації лісів;

- внесення змін до законодавчих та нормативно-правових актів з метою ефективної боротьби проти масового всихання лісів;

- розвиток інноваційних технологій для вирощування високопродуктивних та стійких до хвороб насаджень з метою покращення якісного відтворення лісів;

- розвиток природозберігаючих технологій заготівлі деревини;

- необхідність запровадження електронного обліку деревини для інших постійних лісокористувачів, що не входять до системи Держлісагенства [23].

Висновки. Отже, систему органів спеціальної компетенції, які здійснюють нагляд та контроль сільського господарства становлять:

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державна екологічна інспекція, Державне агентство рибного господарства України.

Основними проблемами й перспективами розвитку системи спеціальних органів, що здійснюють нагляд та контроль сільського господарства є:

по-перше, це правові питання, пов'язані з міжнародним співробітництвом у сфері нагляду та контролю сільського господарства;

по-друге, правові питання, пов'язані з науково-технічним розвитком сільського господарства;

по-третє, це вдосконалення чинного законодавства, яке регламентує нагляд та контроль сільського господарства;

по-четверте, чітке визначення повноважень органів спеціальної компетенції, які здійснюють нагляд та контроль сільського господарства з метою уникнення дублювання, створення єдиного підходу до здійснення наглядових та контрольних функцій держави;

по-п'яте, запровадження електронних ресурсів щодо об'єктів нагляду та контролю сільського господарства;

по-шосте, створення адекватної системи відповідальності суб'єктів за порушення законодавства в сфері нагляду та контролю сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Ломакіна І.Ю. Державне регулювання сільського господарства в Україні (адміністративно-правовий аспект): автореф. дис... канд. юрид. наук. Київ, 2012. 19 с.

2. Кичилук Т.С. Державний контроль за використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 205 с.

3. Кравчук М.Ю. Державний контроль у сільському господарстві України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 229 с.

4. Литовченко В.С. Суб'єкти державного контролю в агропромисловому комплексі України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2016. Вип. 37(2). С. 122-126. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/NVUZHPR_2016_37\(2\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/NVUZHPR_2016_37(2)_32).

5. Іванова Г. Щодо адміністративно-правової характеристики суб'єктів агропромислового комплексу України. *Підприємництво, господарство і право.* 2018. № 11. С. 86-91.

6. Адміністративне право України: Підручник Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2005. 544 с.

7. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-п>.

8. Про ліквідацію територіальних органів Державної інспекції сільського господарства : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 447 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2015-п>.

9. Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 15 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF>.

10. Публічний звіт Держгеокадастру за 2018 рік URL: <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03>.

11. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів: Постанова Кабінету Міністрів України від 02 червня 2015 р. № 667 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF>.

12. Про побічні продукти тваринного походження, що не призначені для споживання людиною: Закон України від 20 вересня 2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 44. Ст. 745.

13. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин: Закон України від 18 травня 2017 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 3129. Ст. 343.

14. Про безпечність та гігієну кормів: Закон України від 21 грудня 2017 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 10. Ст. 53.

15. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23 грудня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 19. Ст. 98.

16. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5 квітня 2007 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.

17. Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію: Постанова КМУ від 19 квітня 2017 р. № 275 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF>.

18. Про схвалення Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-%D1%80>.

19. В.о. Голови Держгеокадастру Ігор Яковлев презентував публічний звіт за 2018 рік URL: <https://www.dei.gov.ua/posts>.

20. Про затвердження Положення про Державне агентство рибного господарства України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 895 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/895-2015-%D0%BF>.

21. Публічний звіт Державного агентства рибного господарства України за 2018 рік URL: http://darg.gov.ua/_publichnyj_zvit_derzhavnogo_0_0_0_8359_1.html

22. Про Державне агентство лісових ресурсів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 08 жовтня 2014 р. № 521. URL: http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=110632&cat_id=79022.

23. Публічний звіт Держлісагентства за 2018 рік URL: http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=199066&cat_id=134323

References

1. Lomakina I.Yu. (2012) Derzhavne rehulivannia silskoho hospodarstva v Ukraini [State regulation of agriculture in Ukraine] (administrativno-pravovyi aspekt) *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

2. Kychyliuk T. S. (2007) Derzhavnyi kontrol za vykorystanniam ta okhoroною zemel silskohospodarskoho pryznachennia [State control over the use and protection of agricultural land]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

3. Kravchuk M. Yu. (2011) Derzhavnyi kontrol u silskomu hospodarstvi Ukrainy [State control in agriculture of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

4. Lytovchenko V.S. (2016) Subiekty derzhavnogo kontroliu v ahropromyslovomu kompleksі Ukrainy [Subjects of State Control in the Agro-Industrial Complex of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhgorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo - Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: law, 37 (2), 22-126*. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_37\(2\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_37(2)_32). [in Ukrainian].

5. Ivanova H. (2018) Shchodo administrativno-pravovoi kharakterystyky subiektiv ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy [On the administrative and legal characteristics of the subjects of the agro-industrial complex of Ukraine] *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo - Entrepreneurship, economy and law, 18, 86-91* [in Ukrainian].

6. Administrativne pravo Ukrainy: Pidruchnyk Yu.P. Bytiak, V.M. Harashchuk, O.V. Diachenko ta in. (2005); Za red. Yu.P. Bytiaka. K.: Yurinkom Inter, 2005. 544 [in Ukrainian].

7. Pro optymizatsiiu systemy tseentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 veresnia 2014 r. № 442 (2014) [About optimization of the system of central organs of executive power] URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-p>. [in Ukrainian].

8. Pro likvidatsiiu terytorialnykh orhaniv Derzhavnoi inspektsii silskoho hospodarstva: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 chervnia 2015 r. № 447 (2015). [About liquidation of territorial organs of the State inspection of agriculture] URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2015-p>. [in Ukrainian].

9. Pro Derzhavnu sluzhbu Ukrainy z pytan heodezii, kartohrafii ta kadastru: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 sichnia 2015 r. № 15 [About Government service of Ukraine on questions a geodesy, cartography and cadastre] URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF> [in Ukrainian].

10. Publichnyi zvit Derzhheokadastru za 2018 rik [A public report of Derzhgeokadastru is for 2018] URL: <https://land.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03>. [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu Ukrainy z pytan bezpechnosti kharchovykh produktiv ta zakhystu spozhyvachiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02 chervnia 2015 r. № 667 (2015). [About claim of Statute about Government service of Ukraine on questions the unconcern of food products and defence of users] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF>[in Ukrainian].

12. Pro pobichni produkty tvarynnoho pokhodzhennia, shcho ne pryznacheni dlia spozhyvannia liudynoiu: Zakon Ukrainy vid 20 veresnia 2016 r. (2016). [About the by-products of animal origin, which are not intended for a consumption a man] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 44, art. 745* [in Ukrainian].

13. Pro derzhavnyi kontrol za dotrymanniam zakonodavstva pro kharchovi produkty, kormy, pobichni produkty tvarynnoho pokhodzhennia, zdorovia ta blahopoluchchia tvaryn: Zakon Ukrainy vid 18 travnia 2017 r. (2017). [About state control after the observance of legislation about food products, sterna, by-products of animal origin, health and prosperity of zoons] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 3129, art. 343* [in Ukrainian].

14. Pro bezpechnist ta hihiienu kormiv: Zakon Ukrainy vid 21 hrudnia 2017 r. (2017). [About an unconcern and hygiene of forage] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 10, art. 53* [in Ukrainian].

15. Pro osnovni pryntsyipy ta vymohy do bezpechnosti ta yakosti kharchovykh produktiv: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1997 r. (1997). [About basic principles and requirements to the unconcern and quality of food products] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 19, art. 98* [in Ukrainian].

16. Pro osnovni zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2007 r. (2007). [About basic principles of state supervision (to control) in the field of economic activity] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 2, art. 389* [in Ukrainian].

17. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu ekolohichnu inspektsiiu: Postanova KMU vid 19 kvitnia 2017 r. № 275 (2017). [About claim of Statute about the State ecological inspection] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF>[in Ukrainian].

18. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia systemy derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha v Ukraini: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 travnia 2017 r. № 616-r [About approval of Conception of reformation of the system of state supervision (to control) in the field of guard of natural environment in Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-%D1%80>[in Ukrainian].

19. V.o. Holovy Derzhkoinspetsii Ihor Yakovliev prezentuvav publichnii zvit za 2018 rik [Ihor Yakovlev presented v.o. of Chairman Derzhkoinspetsii to public report for 2018] URL: <https://www.dei.gov.ua/posts>[in Ukrainian].

20. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo rybnoho hospodarstva Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 veresnia 2015 r. № 895 (2015). [About claim of Statute about the State agency of fish industry of Ukraine] URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/895-2015-%D0%BF>[in Ukrainian].

21. Publichnyi zvit Derzhavnoho ahentstva rybnoho hospodarstva Ukrainy za 2018 rik [Public Report of the State Fisheries Agency of Ukraine for 2018] URL: http://darg.gov.ua/_publichnij_zvit_derzhavnogo_0_0_0_8359_1.html[in Ukrainian].

22. Pro Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08 zhovtnia 2014 r. № 521(2014). [A public report of the State agency of fish industry of Ukraine is for 2018] URL: http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=110632&cat_id=79022[in Ukrainian].

23. Publichnyi zvit Derzhlisahentstva za 2018 rik [A public report of Derzhlisahentstva is for 2018] URL: http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=199066&cat_id=134323[in Ukrainian].

Інформація про автора

МАНЬГОРА Таміла Василівна - кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права, Вінницький національний аграрний університет (21008 м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: tmangra@gmail.com)

MANGORA Tamila - Candidate of Law Sciences, Senior Lecturer, Vinnitsa National Agrarian University (21008, 3, Sonyachna str., Vinnytsia, e-mail: tmangra@gmail.com)

МАНЬГОРА Таміла Васильевна - кандидат юридических наук, старший преподаватель кафедры права, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: tmangra@gmail.com)

УДК: 349. 6

DOI: 10.37128/2411-4413-2019-9-18

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ©

ОВЕРКОВСЬКА Т.К.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

Розглянуто основні чинники юридичної природи оцінки впливу на довкілля як функції управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки у зв'язку з тим, що причини нинішнього незадовільного стану у сфері використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища неоднозначні. Визначено, що правову регламентацію оцінки впливу на довкілля слід вважати важливим кроком до гармонізації законодавства України із законодавством ЄС у сфері оцінки впливу на довкілля. Визначено та розглянуто процедурно-процесуальні аспекти оцінки впливу на довкілля, що зумовлені низкою законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів. Установлено, що оцінка впливу на довкілля має проводитись з дотриманням певних принципів, заснованих на положеннях чинного природоохоронного законодавства. Проаналізовано принцип дієвості оцінки впливу на довкілля через призму заборони або припинення діяльності підприємств у разі порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля. Звернута увага на правові вимоги принципу достовірності інформації щодо оцінки впливу на довкілля.

Встановлено обов'язковість забезпечення принципу гласності у процесі оцінки впливу на довкілля, спрямованого на своєчасне, адекватне та ефективне інформування громадян. Обґрунтовано, що гласність та достовірність екологічної інформації про оцінку впливу на довкілля є дві взаємопов'язані правові категорії. Доведено, що юридична природа оцінки впливу на довкілля ґрунтується на положеннях чинного законодавства України та спрямована на додержання правопорядку у природоохоронній сфері.

Ключові слова: оцінка впливу на довкілля, планова діяльність, громадськість, вплив на довкілля, рішення про провадження планової діяльності, екологічний ризик, висновок з оцінки впливу на довкілля, гласність, повідомлення про планову діяльність.

Літ.: 16.

LEGAL NATURE OF THE ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT

OVERKOVSKA Tetiana,
PhD, Associate Professor,
Associate Professor of Law Faculty of Management and Law,
Vinnitsa National Agrarian University
(Vinnytsia)